

Posudek na bakalářskou práci Elly Zemanové „Vliv genderu na pojetí přátelství: případová studie“

Téma gender a přátelství, které si Ella Zemanová vybrala pro svůj bakalářský projekt, je v rámci genderových studií takřikajíc tradiční. To ale neznamená, že v této oblasti nelze vyzkoumat něco nového, neboť s tím, jak se vyvíjí společnost, mění se i institucionalizované společenské vztahy, jako je přátelství. Jak Ella správně podotýká, v minulém století například došlo k proměně uvažování o přátelství, které bylo tradičně spojováno s muži, ale dnes je schopnost navazovat hluboká přátelství spíše přisuzována ženám. Dnes navíc žijeme uprostřed bezprecedentní technologické revoluce, kdy elektronické přístroje zásadně mění zavedené způsoby komunikace a vztahování se k druhým, včetně našich přátel. Dalším novým aspektem je stále častější tematizování genderových identit, zvláště těch menšinových. Téma je proto relevantní a aktuální. Pro empirický výzkum autorka zvolila metodu polostrukturovaných rozhovorů, což je vhodná volba.

Na úvod svého posudku však musím poznamenat, že mi bylo umožněno působit jako vedoucí práce pouze vzhledem k teoretické části. Na té Ella pracovala standardně, kdy zapracovávala mé komentáře a kapitoly posouvala jak po obsahové, tak po formální stránce. Empirickou část jsem však bohužel před odevzdáním neviděl a budu ji proto komentovat spíše jako oponent. Jakkoliv rozumím časovým presům, kterým Ella čelila v souvislosti se skládáním státních zkoušek, při svém hodnocení musím toto pochybení zohlednit.

Z formálního hlediska odvedla Ella dobrou práci. Odkazuje konzistentně a pečlivou editací vychytala většinu běžných chyb typu překlepů či gramatických problémů. Něco uniklo, jak například dvě tečky ve větách u delších, odsazených citací, ale tyto chyby nekazí celkový dojem. Psaný projev je kultivovaný a text většinou dobře plyne. Jednou jsem však zachytil špatné číslování podkapitol, kdy je v práci dvakrát podkapitola 2.2. a v podkapitolách 2.4.2 až 2.4.5 nejsou odstavce odsazeny jako ve zbytku práce. Dobrou praxí je také ukončovat jednotlivé části prací nějakým shrnujícím odstavcem, což usnadňuje čtenáři přechod k další části. Bohužel taková shrnutí Ella nenabízí. Na druhou stranu pozitivně hodnotím, že v úvodu reflektuje svoji pozici, což nebývá u bakalářských prací pravidlem.

Jak je v podobných bakalářských pracích běžné, teoretickou část autorka začíná diskusí genderu jako základního analytického konceptu a souvisejících teorií. Ačkoliv se někomu může

opakování těchto základních pojmů a teorií zdát redundantní, považuji to na úrovni bakalářské práce za dobrou praxi, kdy si studující mohou ujasnit, jak vlastně těmto pojmům rozumí, a konfrontovat své představy s komentáři vedoucího práce.

Druhá část Teoretické části je věnována přátelství jako společenské instituci. Autorka si zde systematicky buduje teoretický aparát, na kterém by měla být postavena analýza empirického materiálu. Diskuse zahrnuje širokou škálu relevantních témat a je postavená na autoritativních zdrojích. Genderová perspektiva je velmi dobře integrovaná napříč tématy, což by mělo usnadnit vlastní analýzu.

Empirická část začíná standardně představením metodologie výzkumu. Bohužel však chybí představení vlastní metody sběru dat – polostrukturovaných rozhovorů. Nenabízí ani osnovu rozhovoru v příloze, což by nepochybně měla. Autorka jen obecně představuje kvalitativní výzkum, ale to nestačí. Navíc je patrné, že i ohledně povahy kvalitativních výzkumů poněkud tápe, když zmiňuje, že neumožňují statistickou generalizaci a jeho zjištění nelze vztáhnout na všechny jedince ze skupin lidí, kteří jsou ve výzkumu reprezentováni. To je ale zcela irelevantní, protože cílem kvalitativních výzkumů není generalizovat.

Významné je také používání pojmu „respondent/respondentka“ pro lidi, se kterými vedla Ella rozhovory. U obhajoby by mohla vysvětlit, proč je tento termín v kvalitativních výzkumech problematický.

Autorka správně diskutuje etický rozměr věci, ale bohužel nezmiňuje, zda dávala svým komunikačním partnerkám a partnerům podepisovat informovaný souhlas. To je něco jiného než verbální souhlas s nahráváním rozhovoru.

Výběr vzorku je popsán poměrně podrobně. Autorka však nevysvětluje, proč si vybrala k rozhovorům v drtivé většině lidi s menšinovou genderovou identitou či sexuální orientací, což by bylo nepochybně na místě.

Samotná analytická část bohužel trpí tím, že nebyla podrobena kritickému pohledu vedoucího práce. Je veskrze popisná, citace jsou zbytečně dlouhé (někdy i půl stránky), autorka nevysvětluje, co mají demonstrovat atd. Problematický je i postup, kdy autorka zpravidla prezentuje popořadě odpovědi jednotlivých komunikačních partnerů a partnerek. Nejde tedy po tématech, která by se z dat vynořovala, ale po osnově rozhovoru. Stejně pak postupuje i

v závěru práce. V neposlední řadě je zásadní slabinou, že až na úplné výjimky (str. 43) vůbec nevyužívá teoretický aparát, který představila v první části práce.

Celkově tedy nejde o analýzu, ale při nejlepším o první nakročení k analýze. Prezentované citace naznačují, že by mohla být velmi zajímavá, ale bohužel tento potenciál není využit. Přesto mám za to, že práce jako celek splňuje minimální nároky kladené na bakalářské práce a doporučuji ji k obhajobě s hodnocením dobře. Výsledek bude záležet na průběhu obhajoby.

Petr Pavlík

Vedoucí práce

V Praze 15.8. 2024